

ISI

KANDUNGAN

Kata Aluan	I
Prakata	III
Pengenalan	V
BAHAGIAN 1 Pengenalan	1
Latar Belakang	1
Objektif	3
Kaedah Pelaksanaan	4
Ringkasan Aktiviti yang Telah Dijalankan	4
BAHAGIAN 2 Aktiviti Bengkel	5
Aktiviti I : Sesi Pengenalan (<i>Ice-Breaking</i>)	5
Aktiviti II : Pendedahan Mengenai SDG	6
Aktiviti III : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen Pasir Putih	7
Aktiviti IV : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan	8
BAHAGIAN 3 Hasil Dapatan	10
Hasil Dapatan Pertama : Inisiatif Semasa	10
Hasil Dapatan Kedua : Cadangan Penyelesaian Isu oleh Agensi	24
BAHAGIAN 4 Penutup	37
Penutup	37

Kata Aluan

YB Puan Young Syefura Othman

Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG;

Ahli Parlimen Bentong (P.089)

Bismillahirrahmanirahaim.

Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Salam sejahtera.

Saya berbesar hati atas penerbitan *Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025*. Selaku Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG saya menyambut baik penerbitan *Kompilasi* ini, dan mengucapkan tahniah kepada pasukan Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG.

Pembangunan negara pada akhirnya harus diterjemahkan kepada perubahan yang dapat dirasakan oleh rakyat. Setiap kawasan Parlimen mempunyai realiti dan keperluan yang tersendiri. Apa yang menjadi keutamaan di sebuah kawasan mungkin berbeza daripada kawasan yang lain, bergantung kepada struktur ekonomi, keadaan sosial, alam sekitar, demografi, kemudahan serta sumber dan potensi yang terdapat di kawasan tersebut. Oleh itu, suara dan pengalaman masyarakat di peringkat tempatan perlu menjadi sebahagian daripada proses pembangunan. Dasar yang baik memerlukan pemahaman yang baik tentang realiti di lapangan, manakala penyelesaian yang berkesan memerlukan kerjasama antara mereka yang memahami dasar dengan mereka yang berhadapan secara langsung dengan isu tersebut.

Dalam hal ini, institusi Parlimen Malaysia mempunyai kedudukan yang unik. Ahli Parlimen bukan sahaja membawa suara rakyat ke institusi Parlimen, tetapi turut memainkan peranan penting dalam menghubungkan keperluan kawasan dengan agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan dan pemegang taruh pembangunan yang lain. *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan* anjuran Unit

Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG menyediakan satu pentas yang penting bagi mengukuhkan hubungan tersebut. Melalui penglibatan pelbagai pihak, isu dan cabaran setempat dapat dibincangkan secara lebih terbuka dan tersusun, manakala peluang untuk membina penyelesaian secara bersama dapat dikenal pasti.

Lebih penting, proses ini menggalakkan kita untuk melihat pembangunan bukan hanya daripada sudut masalah, tetapi juga daripada sudut aset, kekuatan dan potensi yang dimiliki oleh sesebuah komuniti. *Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025* ini menghimpunkan sebahagian daripada pengetahuan dan pandangan yang diperoleh melalui proses tersebut. Ia memberikan gambaran tentang cabaran yang dihadapi di peringkat tempatan, di samping mengetengahkan cadangan dan potensi penyelesaian yang telah dikenal pasti bersama oleh pemegang taruh.

Saya percaya dapatan seperti ini mempunyai nilai yang lebih luas daripada sekadar menjadi rekod sesuatu program. Ia boleh menjadi bahan rujukan dalam memahami keutamaan kawasan, memperkukuh penyelarasan antara pihak berkepentingan dan menyokong perbincangan berkaitan dasar serta pembangunan pada masa hadapan. Pembangunan mampan merupakan tanggungjawab bersama. Ia memerlukan kerajaan yang responsif, institusi yang berkesan, komuniti yang berdaya tahan serta kerjasama daripada seluruh lapisan masyarakat.

Semoga usaha yang dirakamkan melalui laporan ini dapat terus memperkukuh hubungan antara Parlimen dan masyarakat serta menyumbang kepada pembangunan yang lebih inklusif, berasaskan bukti dan benar-benar berpaksikan keperluan rakyat.

Prakata

Puan Nur Rahmah Othman

Pengarah Eksekutif APPGM-SDG

Pembangunan mampan memerlukan lebih daripada komitmen terhadap matlamat dan sasaran. Ia memerlukan keupayaan untuk memahami realiti, mengenal pasti keutamaan, menggerakkan kerjasama dan menterjemahkan pengetahuan kepada tindakan.

Dalam usaha memperkukuh penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDGs) di Malaysia, APPGM-SDG mengambil pendekatan yang memberi penekanan kepada penglibatan di peringkat kawasan parlimen dan daerah. Pendekatan ini berasaskan kepada keyakinan bahawa pembangunan yang lebih berkesan perlu mengambil kira pengetahuan dan pengalaman yang wujud di peringkat akar umbi serta menyediakan ruang kepada pemegang taruh untuk menjadi sebahagian daripada proses penyelesaian.

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan merupakan salah satu usaha untuk mencapai tujuan tersebut. Sepanjang tahun 2025, sebanyak 28 bengkel telah dilaksanakan dengan penglibatan Ahli-ahli Parlimen, agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, organisasi masyarakat sivil, komuniti dan pelbagai pemegang taruh lain.

Proses ini menghasilkan satu himpunan pengetahuan dan perspektif yang penting tentang isu pembangunan di kawasan parlimen. Lebih daripada sekadar mengenal pasti masalah, perbincangan turut memberi tumpuan kepada memahami cabaran, mengenal pasti intervensi sedia ada, memetakan pihak yang berkaitan dan meneroka penyelesaian yang berpotensi untuk dilaksanakan.

Antara perkara yang semakin jelas melalui proses ini adalah hakikat bahawa cabaran pembangunan di peringkat akar umbi lazimnya bersifat saling berkait. Isu sosial, ekonomi, alam sekitar, kesejahteraan masyarakat dan tadbir urus tidak semestinya boleh diselesaikan melalui pendekatan satu sektor atau satu agensi sahaja.

Keadaan ini mengukuhkan keperluan kepada pendekatan *whole-of-society* dan *whole-of-government*, di mana penyelesaian dibangunkan melalui kerjasama antara institusi, agensi dan komuniti. Dalam konteks ini, peranan Parlimen adalah penting sebagai ruang yang menghubungkan suara rakyat, pembuat dasar dan pihak pelaksana.

Dokumen laporan ini merupakan satu usaha untuk membawa dapatan daripada peringkat kawasan kepada gambaran yang lebih luas. Ia membolehkan persamaan isu, cabaran rentas kawasan dan potensi penyelesaian dikenal pasti, di samping memberikan perhatian kepada konteks khusus setiap lokaliti.

Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini juga perlu dilihat sebagai satu sumber pengetahuan berasaskan pengalaman dan realiti setempat. Dapatan yang terkandung berpotensi menyokong perbincangan yang lebih berasaskan bukti dalam merangka intervensi, memperkukuh penyelarasan antara agensi serta mengenal pasti ruang tindakan yang boleh diteruskan.

Namun, penerbitan *Kompilasi* ini bukan titik akhir kepada proses ini. Sebaliknya, ia merupakan satu titik rujukan untuk langkah seterusnya dengan menghubungkan dapatan kepada perancangan, perancangan kepada sumber, dan sumber kepada tindakan.

Dalam konteks tersebut, bengkel pembangunan kapasiti perlu difahami sebagai proses yang berterusan. Pembinaan kapasiti bukan hanya berkaitan dengan peningkatan pengetahuan, tetapi juga pembinaan hubungan, kepercayaan, keupayaan untuk bekerjasama dan kesediaan untuk bertindak secara kolektif.

APPGM-SDG merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua Ahli-ahli Parlimen, kementerian dan agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, organisasi masyarakat sivil, komuniti serta semua pemegang taruh yang telah memberikan masa, kepakaran dan komitmen sepanjang pelaksanaan *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan 2025*.

Semoga kompilasi ini dapat menjadi salah satu rujukan yang menyumbang kepada pengukuhan penyetempatan SDG, memperluas kerjasama antara institusi dan masyarakat, serta menyokong usaha membina pembangunan Malaysia yang lebih inklusif, berdaya tahan dan mampan.

Pengenalan

Siti Shafina Sanusi

Penolong Pengarah &

Ketua Fasilitator Latihan dan Pendidikan

Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen

APPGM-SDG

Matlamat Pembangunan Mampan (*Sustainable Development Goals - SDG*) menyediakan kerangka global bagi membentuk pembangunan yang inklusif, saksama, berdaya tahan dan mampan. Walau bagaimanapun, keberkesanan agenda tersebut bergantung kepada sejauh mana matlamat dan aspirasi global dapat diterjemahkan kepada dasar, perancangan dan tindakan yang bersesuaian dengan realiti masyarakat di peringkat tempatan.

Dalam konteks Malaysia, institusi perwakilan di peringkat parlimen merupakan antara ruang penting yang mempertemukan masyarakat, wakil rakyat, kerajaan, agensi pelaksana, pihak berkuasa tempatan dan pelbagai pemegang taruh pembangunan. Kedudukan mereka yang paling dekat dengan komuniti memberikan kelebihan kepada Ahli dan Pejabat Parlimen untuk mengenal pasti isu sebenar yang dihadapi masyarakat serta memahami keperluan dan potensi tempatan dengan lebih dekat.

Atas kefahaman tersebut, *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan* anjuran Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG dilaksanakan sebagai satu pentas untuk memperkukuh proses penyetempatan SDG melalui penglibatan dan pembelajaran bersama di peringkat kawasan parlimen. Bengkel ini memberi penekanan kepada peningkatan pengetahuan berkaitan SDG. Ia juga membuka ruang untuk pelbagai pemegang taruh untuk mengenal pasti isu, menganalisis cabaran, memetakan intervensi sedia ada serta meneroka penyelesaian yang berpotensi dilaksanakan secara bersama.

Sepanjang tahun 2025, sebanyak 28 bengkel telah berjaya dilaksanakan di 32 kawasan parlimen yang terlibat dengan menghimpunkan pelbagai pemegang taruh daripada sektor kerajaan, pihak berkuasa tempatan, masyarakat, wakil komuniti dan pihak berkepentingan yang lain. Kepelbagaian ini penting bagi membolehkan isu

pembangunan dilihat daripada perspektif yang berbeza serta mengenal pasti ruang kerjasama yang melangkaui sempadan sektor dan institusi.

Pendekatan yang digunakan turut memberi penekanan kepada peralihan daripada pengenalanpastian isu kepada pembentukan penyelesaian. Melalui proses perbincangan secara berstruktur, peserta digalakkan untuk memahami hubungan antara isu, punca dan kesannya, mengenal pasti intervensi yang telah tersedia serta meneroka peranan pihak-pihak yang berkaitan dalam menangani cabaran tersebut.

Dapatan daripada proses ini kemudiannya dihipunkan dalam laporan dan disusun mengikut zon. Pendekatan ini membolehkan isu dan tema yang mempunyai persamaan dikenal pasti merentasi kawasan parlimen, pada masa sama mengekalkan konteks dan keunikan setiap lokaliti. Ia juga membuka ruang untuk melihat cabaran pembangunan bukan semata-mata sebagai isu yang terasing mengikut kawasan, tetapi sebagai sebahagian daripada arus atau *trend* yang mempunyai hubungan dan implikasi yang lebih luas.

Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini berfungsi sebagai satu bentuk dokumentasi pengetahuan dan bukti daripada peringkat tempatan. Ia merakamkan pandangan, pengalaman dan cadangan pemegang taruh yang terlibat serta menyediakan asas untuk perbincangan yang lebih tersusun berkaitan intervensi dan tindakan susulan melalui kerjasama penyelarasan.

Dalam kerangka ini, bengkel pembangunan kapasiti perlu dilihat sebagai sebahagian daripada proses *SDG localisation* yang lebih luas selain menghubungkan aspirasi pembangunan di peringkat global dan nasional dengan realiti, keutamaan serta kapasiti yang wujud di peringkat kawasan parlimen.

Akhirnya, kejayaan bengkel pembangunan kapasiti tidak hanya diukur berdasarkan bilangan bengkel atau jumlah peserta yang terlibat. Tetapi melalui sejauh mana pengetahuan dan dapatan yang dihasilkan dapat menyumbang kepada tindakan yang lebih menyeluruh, keputusan yang lebih berasaskan bukti dan pembangunan yang lebih responsif terhadap keperluan masyarakat. *Kompilasi* ini dan laporan-laporan yang dimuatkan dalamnya menjadi satu langkah dalam proses tersebut.

BAHAGIAN 1

Pengenalan

Latar Belakang

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) bertujuan untuk meningkatkan kapasiti kepimpinan dan pengetahuan agensi kerajaan mengenai SDG. Bengkel bagi Parlimen Pasir Puteh telah berjaya dilaksanakan pada 22 April (Selasa) bertempat di Tok Aman Bali Beach Resort, Pasir Puteh.

Seramai 28 orang peserta yang terdiri daripada pelbagai agensi kerajaan telah hadir. Bengkel ini turut mendapat sokongan penuh daripada Pejabat Ahli Parlimen Pasir Puteh dan Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Puteh. Jadual dibawah merupakan senarai agensi-agensi yang telah hadir ke bengkel ini:

BIL	SENARAI AGENSI
1.	Pejabat Perikanan Daerah Pasir Puteh
2.	Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO) Negeri Kelantan
3.	Pejabat Perkhidmatan Veterinar Jajahan Pasir Puteh
4.	Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) Pasir Puteh
5.	Pejabat Pertanian Jajahan Pasir Puteh
6.	Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) Pasir Puteh
7.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh
8.	Jabatan PERHILITAN Daerah Pasir Puteh
9.	Pusat Khidmat Parlimen Pasir Puteh
10.	Bahagian Kerajaan Tempatan, Setiausaha Kerajaan (SUK) Kelantan
11.	Majlis Daerah Pasir Puteh
12.	Air Kelantan Sdn. Bhd.
13.	Persatuan Kontraktor Melayu Kelantan

Program ini telah dikendalikan oleh 5 orang fasilitator daripada APPGM-SDG iaitu:

Siti Shafina Sanusi
Pegawai
Pembangunan Kapasiti

Nurmaisarah Mohd Asri
Pegawai
Pembangunan Kapasiti

Rozlan Bin Daud
Penyelaras Tempatan
Parlimen Jeli

**Nur Syafiqah Binti Che
Mohamad Zulkifli**
Penyelaras Tempatan
Parlimen Tanah Merah

**Syza Bazilah
Mohamad Ropi**
Pegawai Ruang Komuniti
MySDG Zon Pantai Timur

Objektif

Objektif utama bengkel ini adalah:

- **Meningkatkan kesedaran dan pemahaman mengenai Matlamat Pembangunan Mampan (SDG):** Bengkel ini bertujuan untuk memberikan pendidikan kepada peserta mengenai 17 SDG, kepentingannya di peringkat tempatan, serta kesannya terhadap kelestarian sosial, ekonomi, dan alam sekitar.
- **Menggalakkan kerjasama antara agensi dalam menangani cabaran pembangunan dan isu komuniti di peringkat tempatan:** Pengukuhan kerjasama antara-agensi dapat memanfaatkan sumber secara lebih cekap, meningkatkan keupayaan menyelesaikan masalah, serta mewujudkan penyelesaian holistik yang sesuai dengan keperluan masyarakat setempat.
- **Mengenal pasti dan menggalakkan penglibatan agensi berautoriti serta pemimpin tempatan untuk menerajui pelaksanaan SDG di peringkat akar umbi:** Mengenal pasti dan memperkasakan pemimpin tempatan, pegawai kerajaan daerah, dan wakil komuniti yang berpotensi menjadi penggerak utama SDG, memberi inspirasi kepada orang lain, serta mendorong kesan jangka panjang dalam komuniti mereka.
- **Mengintegrasikan prinsip SDG dalam proses kerja harian, tadbir urus, dan rangka dasar :** Selain meningkatkan kesedaran dan perancangan, mengamalkan prinsip SDG dalam pembuatan keputusan harian dapat memastikan kelestarian kekal sebagai keutamaan dalam pentadbiran dan pembangunan. Ini melibatkan penyelarasan dasar, prosedur kerja, dan perancangan strategik dengan sasaran SDG, sekaligus membawa kepada perubahan institusi yang dapat meningkatkan kecekapan tadbir urus, pembangunan komuniti, dan pengurusan alam sekitar secara berterusan.

Kesemua objektif ini secara kolektif menyumbang kepada membangunkan budaya kelestarian, memastikan bahawa SDG bukan sahaja difahami tetapi dilaksanakan secara aktif pada semua peringkat tadbir urus dan penglibatan komuniti.

Kaedah Pelaksanaan

Berikut merupakan kaedah penyampaian yang telah digunakan sepanjang program berlangsung:

- Syarahan interaktif
- Perkongsian pengalaman
- Aktiviti dan permainan interaktif
- Perbincangan dalam kumpulan
- Pembentangan kumpulan

Ringkasan Aktiviti yang Telah Dijalankan

Bengkel yang telah dijalankan ini merangkumi empat (4) aktiviti utama yang berikut;

- **Aktiviti I** : Sesi pengenalan '*ice-breaking*'
- **Aktiviti II** : Pendedahan Mengenai SDG
- **Aktiviti III** : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen Pasir Puteh
- **Aktiviti IV** : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan

BAHAGIAN 2

Aktiviti Bengkel

Aktiviti I : Sesi Pengenalan (*Ice-Breaking*)

Program telah dimulakan dengan sesi pengenalan (*ice breaking*) melalui permainan BINGO. Sesi ini bertujuan untuk memberi peluang kepada peserta saling berinteraksi agar mereka dapat mengenali antara satu sama lain dengan lebih dekat. Di samping itu, para peserta turut memperkenalkan nama, agensi serta karakter yang menggambarkan personaliti masing-masing melalui permainan nama. Aktiviti ini bukan sahaja membantu peserta mengenali antara satu sama lain dengan lebih baik, malah ia juga mewujudkan suasana riang dan santai yang menggalakkan interaksi positif.

Aktiviti II : Pendedahan Mengenai SDG

Selepas sesi *ice-breaking*, program diteruskan dengan pengenalan Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia mengenai Matlamat Pembangunan Mampan (APPGM-SDG) dan penjelasan yang lebih terperinci mengenai 17 Matlamat Pembangunan Mampan. Sesi ini menghuraikan dengan lebih mendalam peranan penting SDG dalam pembangunan mampan serta bagaimana agensi-agensi boleh memainkan peranan aktif dalam mencapai sasaran tersebut. Para peserta turut didedahkan dengan langkah-langkah praktikal yang boleh diambil oleh agensi untuk menyelaraskan operasi dan program mereka dengan prinsip-prinsip SDG.

Aktiviti III : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen Pasir Puteh

Pengisian aktiviti bagi sesi seterusnya adalah **perbincangan antara-agensi dalam mencari penyelesaian isu setempat**. Pembentangan isu-isu yang diperolehi hasil daripada lawatan pemetaan isu telah disampaikan oleh Encik Roslan bin Daud, Penyelaras Tempatan Parlimen Jeli yang mewakili Dr Siti Nur Ain, Ketua Penyelidik Parlimen Pasir Puteh. Isu yang telah dipilih untuk diberi perhatian dan dibincangkan adalah seperti berikut;

BIL.	TEMA	ISU
1.	Sosial	- Kekurangan Peluang Pekerjaan. Perbincangan cadangan penyelesaian yang dijalankan adalah berkisarkan aspek: - Pelancongan - Pertanian

Perbincangan mengenai Pemetaan SDG oleh para peserta yang mana masing-masing saling membincangkan isu, cabaran, penyelesaian kepada cabaran serta agensi-agensi yang berkaitan dalam menyelesaikan isu-isu yang dikenal pasti.

Aktiviti IV : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan

Kumpulan Sokongan Penyampaian dan Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan merupakan satu inisiatif kolaboratif yang melibatkan kakitangan agensi kerajaan di peringkat negeri dan daerah di dalam sesebuah kawasan Parlimen bersama kumpulan pemimpin setempat dan ahli komuniti.

Kumpulan ini ditubuhkan dengan tujuan untuk memastikan pelaksanaan SDG dilaksanakan secara menyeluruh dan inklusif sehingga ke peringkat akar umbi. Ini bagi memastikan tiada individu atau kelompok masyarakat yang terpinggir atau ketinggalan dalam proses pembangunan yang dilaksanakan.

Sebagai simbolik komitmen dan sokongan terhadap penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan, bacaan ikrar telah diadakan oleh wakil-wakil agensi kerajaan yang hadir.

Bacaan ikrar Kumpulan Sokongan Penyampaian dan Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan Parlimen oleh wakil-wakil agensi yang hadir.

BAHAGIAN 3

Hasil Dapatan

Hasil Dapatan Pertama : Inisiatif Semasa

Berdasarkan aktiviti Pemetaan SDG yang telah dijalankan, beberapa inisiatif semasa telah dikenal pasti sebagai contoh kejayaan dalam mengaplikasikan prinsip SDG di peringkat Parlimen Pasir Puteh. Pengenalpastian ini dilakukan melalui sesi perbincangan yang konstruktif, perkongsian maklumat yang menyeluruh serta refleksi mendalam daripada para peserta yang terlibat.

Inisiatif semasa yang dikenal pasti merupakan hasil dapatan daripada sesi perkongsian pihak agensi yang hadir, di mana mereka membentangkan tindakan serta program sedia ada yang telah dan sedang dilaksanakan dalam skop tugas harian masing-masing. Hasil dapatan ini telah disusun mengikut 5 tonggak utama SDG (*5 Pillars*) dan matlamat SDG utama bagi setiap program agensi. Rajah dibawah menunjukkan 5 tonggak utama SDG:

Hasil perbincangan bersama wakil-wakil agensi yang telah hadir, berikut merupakan senarai program-program yang dilaksanakan oleh agensi yang berkaitan di Parlimen Pasir Puteh berdasarkan 17 matlamat SDG.

P1-People / Kemanusiaan

MEMBASMI SEMUA BENTUK KEMISKINAN DI SELURUH DUNIA

BIL	AGENSI	PROGRAM
1.	Jabatan Pertanian	Program Rezeki Tani Program Rezeki Tani merupakan inisiatif oleh Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) yang bertujuan membantu petani di Kelantan meningkatkan pendapatan melalui bantuan peralatan dan latihan dalam sektor pertanian dan industri asas tani. Menerusi program ini, lebih daripada 41 petani di daerah pasir puteh menerima peralatan bernilai RM10,000 untuk membangunkan industri kecil dan sederhana (IKS). Projek Rezeki Tani Kada dilaksanakan sejak 14 tahun lalu membabitkan 13 Pertubuhan Peladang Kawasan (PPK) dan kini berjaya melahirkan lebih daripada 1,800 usahawan.¹ Program ini juga dapat meningkatkan pendapatan para peserta melalui pemberian bantuan projek ekonomi yang merangkumi pengeluaran, pemprosesan, pengredan dan pemasaran yang berkaitan pertanian, penternakan dan perikanan.
2.	Pejabat Penggawa / Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Puteh	Program Agihan Bantuan Wang Ihsan (BWI) Bantuan Wang Ihsan ini diberikan kepada mangsa banjir yang terjejas akibat Monsun Timur Laut di Jajahan Pasir Puteh. Pada 5 dan 6 April 2023, seramai 404 Ketua Isi Rumah (KIR) telah menerima bantuan ini. Mereka merupakan penerima fasa pertama daripada mangsa banjir yang tidak berpindah ke Pusat Pemindahan Sementara (PPS). Agihan peruntukan BWI ini telah berjaya diadakan di Dewan Majlis Daerah Pasir Puteh dengan kerjasama Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Puteh dan PPNK ICU JPM.²

¹ Sulong, T. (2021). Program Rezeki Tani Kada bantu 41 petani. Kosmo Digital.
<https://www.kosmo.com.my/2021/01/06/program-rezeki-tani-kada-bantu-41-petani/>

² <https://www.icu.gov.my/?pg=cawang&type=kel&list=berita&id=2759>

BIL	AGENSI	PROGRAM
		Sesi agihan telah dibantu oleh institusi Penggawa dan Penghulu yang telah menjalankan tugas dengan jayanya menyaring individu yang tidak layak untuk menerima bantuan. Turut membantu dalam sesi agihan ini adalah pihak Polis Diraja Malaysia (PDRM) yang menjaga keselamatan urus setia dan proses agihan.
3.	Setiausaha Kerajaan Negeri (Bahagian Kerajaan Tempatan)	Program Pembasmian Kemiskinan Bandar (PPKB) PPKB bertujuan untuk mengurangkan tanggungan keluarga miskin di bandar. PPKB merangkumi Program Baik Pulih Rumah di Bandar dan Program Bina Baharu Rumah di Bandar. Inisiatif ini adalah bertujuan untuk meningkatkan kualiti hidup kumpulan miskin bandar melalui penyediaan kediaman yang selesa dan selamat untuk dihuni dan seterusnya menyumbang kepada kehidupan yang berkualiti dan sejahtera kepada komuniti di bandar. Bagi tahun 2023, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan (KPKT) telah memperuntukkan sebanyak RM9,669,000 di bawah Program Bantuan Perumahan untuk Negeri Kelantan yang merangkumi RM9,465,000 untuk Program Baik Pulih Rumah di Bandar dan RM204,000 untuk Program Bina Baharu Rumah di Bandar. Seramai 634 ketua isi rumah telah menerima manfaat Program Pembasmian Kemiskinan Bandar (PPKB) bagi tahun 2023 di negeri Kelantan.³ Projek Pembangunan Berimpak Tinggi <i>Tok Bali Integrated Fisheries Park (TBIFP)</i> TBIFP yang berkeluasan 225 ekar di Pasir Puteh disasarkan untuk menjana aktiviti-aktiviti ekonomi dan meningkatkan pendaratan ikan di Kelantan, dengan memfokuskan kepada produk-produk berasaskan ikan yang diproses, otoshimi, makanan ikan dan industri-industri sokongan seperti kilang pembuatan ais. Ditambah dengan integrasi sektor ekopelancongan marin dan hospitaliti, TBIFP dijangka akan menarik lebih banyak pelaburan swasta dalam masa terdekat. Projek ini dapat meningkatkan peluang pekerjaan dan pendapatan penduduk setempat.⁴

³https://www.kpkt.gov.my/kpkt/resources/user_1/media_akhbar/2023/SM_634_TERIMA_MANFAAT_PPKB_2023_KELANTAN.pdf

⁴ Projek-Projek Berimpak Tinggi Bawa Transformasi Dalam Pertumbuhan Sosioekonomi Kelantan. Ecerdc. (2017). https://www.ecerdc.com.my/media_releases/projek-projek-berimpak-tinggi-bawa-transformasi-dalam-pertumbuhan-sosioekonomi-kelantan/

BIL	AGENSI	PROGRAM
		Data Kemiskinan - eKasih Sistem eKasih merupakan Pangkalan Data Kemiskinan Nasional yang diwujudkan bagi membantu merancang, melaksanakan dan memantau program kemiskinan. Sistem ini juga dijadikan rujukan oleh kementerian/agensi yang terlibat dalam program pembasmian kemiskinan. Sistem eKasih diwujudkan susulan daripada keputusan Mesyuarat Jemaah Menteri pada 31 Oktober 2007 dan Mesyuarat Menteri Besar dan Ketua Menteri pada 1 November 2007. Bertitik tolak dari keputusan itu, ia mula dibangunkan secara <i>in-house</i> oleh Unit Penyelarasan Pelaksanaan, Jabatan Perdana Menteri (ICU JPM) dan mula diguna pakai pada Jun 2008.⁵ Sistem eKasih mengandungi profil individu, program / bantuan yang diterima oleh Ketua Isi Rumah (KIR) dan Ahli Isi Rumah (AIR) daripada agensi pemberi bantuan sehinggalah kepada permohonan bantuan dan pemantauan keberkesanan program / bantuan yang diterima. Komponen data eKasih juga terdiri daripada maklumat asas seperti maklumat lokasi, kediaman, pendidikan, kemahiran dan pekerjaan, pemilikan harta, kesihatan, pendapatan serta bantuan.⁶ Secara mudahnya, sistem eKasih ini dapat memudahkan pemantauan dan penyaluran bantuan kepada golongan sasar.

⁵ Harian, S. (2018). Skim subsidi bil elektrik untuk miskin tegar. Astro Awani.
<https://www.astroawani.com/berita-malaysia/skim-subsidi-bil-elektrik-untuk-miskin-tegar-185877>
⁶ <https://www.icu.gov.my/pg/main.php?pg=perkhidmatan&type=sejahtera&list=s01>

MENGHENTIKAN MASALAH KELAPARAN, MENCAPAI SASARAN JAMINAN MAKANAN DAN PEMAKANAN YANG LEBIH BAIK SERTA MENGGALAKKAN PERTANIAN LESTARI

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Pejabat Penggawa / Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Puteh	Program Komuniti Berkelompok Program seperti Jualan Rahmah, Kempen Kesihatan “Makanan yang Sihat”, dan Ceramah Kesedaran “Cakna Jiran” dijalankan dalam menyediakan bantuan dan sokongan kepada golongan asnaf. Dengan wujudnya program seperti ini, masyarakat berpeluang untuk mendapat barangan yang murah. Program-program seperti ini dijalankan dengan kerjasama Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM), Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi Dan Kepenggunaan (KPDNKK), ahli jawatankuasa masjid dan penghulu.

MEMASTIKAN KEHIDUPAN YANG SIHAT DAN MENGGALAKKAN KESEJAHTERAAN PADA SEMUA PERINGKAT UMUR

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Veterinar	Program Kesedaran Awam Kawalan dan Pencegahan Penyakit Haiwan Ternakan dan Zoonosis Penyakit haiwan ternakan adalah penyakit yang menyerang haiwan seperti lembu, kambing, ayam, itik, dan lain-lain. Misalnya, Bruselosis, FMD, dan Anthrax. Manakala Zoonosis pula merupakan penyakit yang boleh berjangkit daripada haiwan kepada manusia. Sebagai contoh, Rabies, Leptospirosis, Avian Influenza dan Tibi lembu. Kawalan dan Pencegahan Penyakit Haiwan Ternakan dan Zoonosis sangat penting dalam bidang kesihatan veterinar bagi: 1. Melindungi kesihatan haiwan dan manusia 2. Menjamin keselamatan makanan (<i>food safety</i>) 3. Meningkatkan produktiviti ternakan 4. Mengelakkan kerugian ekonomi akibat wabak penyakit haiwan

P2-Prosperity / Kemakmuran

**MENGALAKKAN PERTUMBUHAN EKONOMI YANG MAMPAN,
MENYELURUH DAN MAMPAN, GUNA TENAGA PENUH DAN
PRODUKTIF SERTA PEKERJAAN YANG BAIK UNTUK SEMUA**

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK)	Program Hijrah AADK AADK bekerjasama dengan pihak polis dalam melaksanakan Program Hijrah bagi memastikan Orang Kena Pengawasan (OKP)⁷ termasuklah mereka yang dibebaskan daripada Pusat Pemulihan Penagihan Narkotik (PUSPEN) mendapat peluang kedua bagi menjalani kehidupan yang lebih baik apabila mendapat pekerjaan dan mendapat sumber pendapatan yang tetap. Melalui program ini, AADK menjalankan kursus kerjaya dalam kalangan OKP. Kesannya, kira-kira 53,384 OKP yang berjaya mendapat pekerjaan selepas pembebasan dalam tempoh 6 bulan sejak Program Hijrah dilaksanakan pada Januari 2019. Tawaran penempatan dalam kalangan OKP juga melibatkan lebih 400 syarikat atau majikan dalam pelbagai industri atau bidang pekerjaan di seluruh negara.⁸ Di samping itu, AADK turut memberikan bantuan dari segi aset seperti mesin untuk mereka menjalankan perniagaan. Bukan setakat itu sahaja, AADK turut menyediakan platform dalam membantu penagih dadah untuk memasarkan barang jualan mereka agar mereka terhindar daripada pelbagai stigma negatif masyarakat. Bahkan, AADK turut memperluaskan produk jualan mereka ke peringkat yang lebih tinggi.
2.	PERKESO	MyFutureJobs Platform MyFutureJobs merupakan satu portal pekerjaan rasmi kerajaan Malaysia yang dikendalikan oleh PERKESO (Pertubuhan Keselamatan Sosial). Ia diwujudkan sebagai

⁷ OKP adalah mana-mana individu yang telah mendapat perintah oleh mahkamah atau secara sukarela menjalani rawatan dan pemulihan di pusat pemulihan dan selepas tamat tempoh yang ditetapkan individu tersebut perlu menjalani pengawasan di AADK Daerah. OKP juga merujuk kepada mana-mana individu yang telah diperintahkan oleh mahkamah atau secara sukarela menjalani pengawasan di AADK Daerah.

⁸ Agensi Antidadah Kebangsaan Malaysia. (2022). <https://www.facebook.com/aadkmalaysia/posts/program-hijrah-aadk-antara-inisiatif-yang-aadk-lakukan-bagi-memastikan-sekurang-3863418483698377/>

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		pusat sehati untuk carian kerja, padanan pekerjaan, latihan kemahiran dan maklumat kerjaya, sesuai untuk semua golongan meliputi lepasan sekolah, graduan, pekerja mahir dan tidak mahir. Melalui portal MyFutureJobs ini, para pencari kerja dalam kalangan masyarakat boleh melakukan pendaftaran maklumat pekerjaan (<i>Profiling</i>), pemadanan pekerjaan, mendapatkan bimbingan kerjaya, menyertai libat urus yang dilaksanakan oleh majikan dan agensi serta berpeluang menyertai temuduga yang dijalankan oleh pelbagai majikan daripada seluruh Malaysia. Portal ini sangat penting dalam meningkatkan kadar penempatan pekerjaan dan mengurangkan kadar pengangguran, memberikan kesaksamaan peluang pekerjaan kepada semua golongan tanpa mengira kelas sosial. Sehubungan dengan itu, kebergantungan kepada pekerja asing juga dapat dikurangkan, dan akhirnya dapat mengurangkan kadar kemiskinan di Malaysia.
3.	Jabatan Pertanian	Geran Agropreneur Muda Geran ini merupakan inisiatif Kementerian Pertanian dan Keterjaminan Makanan kepada belia yang mana ia dibahagikan kepada dua kategori iaitu <i>Start-Up</i> dan <i>Scale-Up</i>. Bagi kategori <i>Start-Up</i>, ia merupakan bantuan yang diberikan kepada mereka yang berada di fasa permulaan sesebuah perniagaan di mana fokus utama bantuan ini adalah untuk membina model perniagaan yang maju. Geran ini diberi dalam bentuk barangan dan nilai maksimum bagi kategori <i>Start-Up</i> ini adalah sehingga RM30,000.00 per individu bagi projek Haluan pertanian yang merangkumi aktiviti penanaman, penternakan dan perikanan. Selain dari itu, sebanyak RM20,000.00 diberikan bagi projek Industri Makanan dan Asas Tani. Manakala bagi kategori <i>Scale-Up</i> pula, ia adalah satu program bantuan pengembangan daripada kerajaan kepada penerima Geran Agropreneur Muda yang melaksanakan projek huluhan pertanian (tanaman/ ternakan/ perikanan). Geran ini diberi dalam bentuk barangan dengan nilai maksimum sehingga RM50,000.00

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		per individu bagi membiayai perolehan agroteknologi, mekanisasi dan automasi terkini.⁹ Setakat ini daripada tahun 2019 sehingga 2024 pelaksanaan Geran Agropreneur Muda (GAM), terdapat 15 orang peserta daripada Pasir Puteh, Kelantan yang telah menerima geran ini.
4.	Persatuan Kontraktor Melayu Kelantan (PKMK)	Persatuan Kontraktor Melayu Kelantan (PKMK) ditubuhkan bagi memperjuangkan nasib para kontraktor Melayu Bumiputera secara kolektif di Kelantan. Persatuan ini menjadi orang tengah bagi menyuarakan permasalahan kontraktor di Kelantan kepada kerajaan. Di samping itu, PKMK turut menganjurkan pelbagai program dalam meningkatkan daya saing belia setempat bagi mendapatkan pekerjaan dalam sektor pembinaan. Tambahan pula, inisiatif ini dapat mengurangkan penglibatan warga asing dalam pengambilan buruh binaan.

MEMBANGUNKAN INFRASTRUKTUR BERDAYA TAHAN, MENGALAKKAN PERINDUSTRIAN MENYELURUH DAN MAMPAN SERTA MERANGSANG INOVASI

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh (PTJPP)	Membaik pulih Jalan Marris PTJPP telah mengeluarkan Iklan Sebutharga Bil. 05/2021¹⁰ yang berkaitan dengan kerja-kerja pembaikan Jalan Marris di Pasir Puteh, Kelantan. Sehubungan dengan itu, PTJPP telah membaik pulih dan membesarkan longkang di kawasan bandar bagi tujuan keselamatan dan kesejahteraan rakyat. Lebih-lebih lagi kerja membaik pulih ini dapat mengurangkan masalah banjir dan mengurangkan bau busuk di kawasan berhampiran longkang. Program Bantuan Rumah Kediaman Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan (MAIK) Bantuan Rumah Kediaman MAIK adalah satu program yang menyediakan rumah baru untuk golongan asnaf. Program

⁹ Program Agropreneur Muda. Kementerian Pertanian dan Keterjaminan Makanan. (2024). <https://www.kpk.gov.my/bm/geran-dan-insentif/program-agropreneur-muda>

¹⁰ Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Puteh. Penjualan Dokumen Sebutharga Bil.05/2021 Marris. Facebook. (2022). <https://www.facebook.com/ptjpp/photos/a.1163546380490767/1909044072607657/>

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		ini bukan sahaja membantu menyediakan tempat tinggal yang selesa tetapi juga memastikan kestabilan dan keselamatan keluarga yang memerlukan. Sepanjang tahun 2023, pihak MAIK telah membelanjakan RM 13,993,670 bagi membina 203 buah rumah yang diantaranya mempunyai 3 bilik, 4 bilik dan 5 bilik jenis rumah kediaman untuk membantu golongan asnaf yang layak memiliki tempat tinggal lebih baik dari sebelumnya. ¹¹

MENJADIKAN BANDAR DAN PENEMPATAN MANUSIA LEBIH MENYELURUH, SELAMAT, BERDAYA TAHAN DAN MAMPAN

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Majlis Daerah Pasir Puteh	Penyelenggaraan Kemudahan secara Berperingkat Selaras dengan kelulusan peruntukan yang diberikan daripada pelbagai agensi yang berkaitan seperti peruntukan kerajaan persekutuan dan negeri, penyelenggaraan kemudahan-kemudahan secara berperingkat dijalankan. Perkara ini dapat memberi pelbagai kemudahan kepada masyarakat seperti Taman Awam Bukit Gedombak, Arena Square dan pasar awam seperti pasar Siti Hajar dan pasar Siti Sarah.
2.	Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Puteh (PTJPP)	Pembaikan Jalan Raya (Projek ECRL) Projek Laluan Rel Pantai Timur (ECRL) merujuk kepada satu projek kereta api elektrik berkembar yang menghubungkan Pantai Timur Semenanjung Malaysia (Kelantan, Terengganu, dan Pahang) dengan Pantai Barat (Selangor dan Negeri Sembilan). Berikutan projek ini, pembinaan 59 terowong dianggarkan menelan belanja sebanyak RM50.27 bilion.¹² Kerja-kerja pembinaan ini melibatkan pelbagai aspek, termasuk pembinaan terowong, jambatan, dan infrastruktur berkaitan yang turut memberi impak kepada jalan raya sedia ada. Pembaikan jalan raya ini membuka peluang pekerjaan kepada penduduk setempat sekaligus memberi keselesaan kepada masyarakat semasa menggunakan jalan raya.

¹¹ Fazrina Fezili. (2024). Panduan Lengkap Memohon Bantuan Rumah MAIK. Property Genie.
<https://www.propertygenie.com.my/insider-guide/panduan-lengkap-memohon-bantuan-rumah-maik-pUmK5HqveLcNMnaqEnzV4A>

¹² <https://www.dagangnews.com/article/kos-projek-ecrl-kekal-pada-rm5027-bilion-11115>

P3-Planet / Planet

MEMASTIKAN KETERSEDIAAN DAN KELESTARIAN PENGURUSAN AIR DAN SANITASI UNTUK SEMUA

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Air Kelantan Sdn. Bhd. (AKSB)	Menaik Taraf Sistem Proses Asas Loji Janaelektrik Hidro Merbau Sistem proses asas Loji Janaelektrik Hidro Merbau Chondong dinaiktaraf disebabkan oleh isu kualiti air yang rendah. Bekalan air bersih di kawasan tersebut berwarna hitam atau merah. Sistem proses asas loji ini dikawal secara automatik oleh sistem SCADA (<i>Supervisory Control and Data Acquisition</i>). Melalui sistem ini, sensor digunakan untuk memantau tekanan air, kelajuan turbin, dan output tenaga. Proses menaik taraf sistem loji ini memperuntukkan sebanyak RM10 juta.¹³ Pembaikan Tandak Air Pembaikan tandak air merujuk kepada kerja-kerja membaiki, menyelenggara atau menaik taraf struktur dan sistem tandak air (atau juga dikenali sebagai takungan air kecil atau kolam tadahan air) yang digunakan untuk membekalkan air kepada sesuatu kawasan, khususnya di luar bandar, kawasan pertanian, atau kampung-kampung yang belum mempunyai sistem bekalan air moden sepenuhnya. Perbaikan Tandak Air telah dilaksanakan di Kampung Cheker, Pasir Puteh Kelantan dengan peruntukan sebanyak RM100,000. Aktiviti membaik pulih ini dapat meningkatkan tekanan air bersih untuk kegunaan pengguna di kawasan sekitar.

¹³ Bernama. (2024). Gangguan kualiti air di Pasir Puteh bersifat sementara - AKSB. Astro Awani; Awani. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/gangguan-kualiti-air-di-pasir-puteh-bersifat-sementara-aksb-479510>

MEMASTIKAN CORAK PENGGUNAAN DAN PENGELUARAN YANG MAMPAN

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Veterinar	Program Industri Asas Ternakan (IATn) Industri Asas Ternakan (IATn) merupakan industri yang mengeluarkan produk-produk tambah nilai daripada hasil ternakan sama ada produk makanan atau bukan makanan. Dalam industri ini, sisa atau tinja diproses daripada ternakan menjadi baja organik.¹⁴ Program ini penting dalam mengurangkan bau busuk daripada aktiviti ternakan, menjimatkan kos pengurusan sisa pepejal daripada ternakan, memberi pulangan kepada penternak hasil jualan baja organik dan dapat mengurangkan pencemaran alam sekitar.

MEMULIHARA DAN MENGGUNAKAN SUMBER LAUTAN, LAUT DAN MARIN SECARA MAMPAN UNTUK PEMBANGUNAN MAMPAN

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Jabatan Perikanan	Skim Pembangunan Ekonomi Komuniti Sektor Perikanan (SPEKS) Skim ini ditadbir oleh Jabatan Perikanan Malaysia (DOF) di bawah Kementerian Pertanian dan Keterjaminan Makanan. Salah satu komponennya ialah Bantuan Peralatan / Input Ternakan yang bertujuan untuk menyokong nelayan, penternak, dan usahawan dalam sektor akuakultur dan perikanan darat. Bantuan ini juga diberikan kepada penternak ikan air tawar dan paya. Sedikit sebanyak bantuan ini dapat meningkatkan pendapatan para penternak ikan dan nelayan.¹⁵ Tukun Tiruan Tukun tiruan ialah struktur buatan manusia yang dilabuhkan ke dasar laut bagi meniru fungsi terumbu karang

¹⁴

https://www.dvs.gov.my/dvs/resources/user_1/2022/PENERBITAN/PAMPLET/PROGRAM_PEMBANGUNAN_USAHAWAN_IATn.pdf

¹⁵ SPEKS (Bantuan peralatan/input ternakan). (n.d.). Portal Rasmi Jabatan Perikanan Malaysia.
<https://www.dof.gov.my/perkhidmatan/akuakultur/speks-bantuan-peralatan-input-ternakan/>

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		semula jadi. Ia berfungsi sebagai habitat perlindungan, tempat pembiakan, dan kawasan pemakanan untuk hidupan laut seperti ikan, udang, sotong dan lain-lain. Tukun ini biasanya dibina menggunakan konkrit, tayar lama, bot usang, rangka logam, atau bahan lestari lain. Tukun tiruan berfungsi sebagai tempat pembiakan hidupan laut dan direka khas sebagai penghalang pukut tunda, yang sering merosakkan dasar laut dan sumber perikanan. Tukun tiruan ini penting dalam mengekalkan ekosistem hidupan laut sekaligus meningkatkan hasil nelayan dan sumber protein negara.¹⁶

MELINDUNGI, MEMULIHKAN DAN MENGGALAKKAN PENGGUNAAN LESTARI EKOSISTEM DARATAN, MENGURUSKAN HUTAN SECARA LESTARI, MEMBANTERAS PENGURUNAN, MENGHENTIKAN DAN MEMULIHKAN KEMEROSOTAN TANAH DAN MENGHENTIKAN KEHILANGAN BIODIVERSITI

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara (PERHILITAN)	Operasi Bersepadu Khazanah (OBK) Operasi Bersepadu Khazanah (OBK) bekerjasama dengan agensi PDRM dan Jabatan Perhutanan Negeri Kelantan dalam penguatkuasaan Akta 716 (Akta Pemuliharaan Hidupan Liar 2010).¹⁷ Operasi ini merupakan inisiatif penguatkuasaan bersepadu yang dilancarkan sejak September 2019 oleh kerajaan Malaysia, dengan kerjasama pelbagai agensi termasuk Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara (PERHILITAN), Polis Diraja Malaysia (PDRM), Jabatan Kastam Diraja Malaysia (JKDM), serta agensi-agensi lain. Tujuan utama OBK adalah untuk membanteras jenayah alam sekitar seperti pemburuan haram, penyeludupan hidupan liar, pencerobohan hutan,

¹⁶ Tukun Tiruan. Taman Laut & Pengurusan Sumber. (n.d.). <https://marinepark.dof.gov.my/projek/tukun-tiruan/>

¹⁷

<https://www.wildlife.gov.my/images/document/penerbitan/akta/AKTA%20716%20AKTA%20PEMULIHARAAN%20HIDUPAN%20LIAR%202010.pdf>

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		dan perlombongan haram, serta melindungi khazanah negara termasuk sumber nadir bumi (REE) dan galian. Melalui operasi ini juga, mereka menyediakan papan tanda “hidupan liar melintas di jalan raya” bagi mengurangkan kes “Roadkill”. Operasi ini penting dalam membanteras pelbagai jenayah kehidupan liar seperti pemburuan haram. Bantuan Kerugian Harta Benda dan Tanaman Akibat Serangan Hidupan Liar (BKHT) Bantuan ini diperkenalkan pada Mac 2024 dalam bentuk kewangan yang diberikan sekali sahaja (one-off) kepada kumpulan sasar yang mengalami kerosakan dan kemusnahan harta benda dan tanaman akibat hidupan liar tertakluk kepada syarat yang ditetapkan.¹⁸ Bantuan ini dapat membantu pekebun / penternak / orang awam yang mengalami kerugian disebabkan oleh serangan hidupan liar.

P4-Peace / Keamanan

MENGALAKKAN PEMBENTUKAN MASYARAKAT YANG AMAN DAN MENYELURUH UNTUK PEMBANGUNAN MAMPAN, MENYEDIAKAN AKSES KEPADA KEADILAN UNTUK SEMUA DAN MEMBINA INSTITUSI YANG BERKESAN, BERTANGGUNGJAWAB DAN MENYELURUH PADA SEMUA PERINGKAT

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Ibu Pejabat Polis Daerah Pasir Puteh	IPD Pasir Puteh telah melaksanakan pelbagai program bagi mencegah, mengurangkan kadar jenayah dan memberi kesedaran dalam kalangan masyarakat di kawasan sekitar. Program yang dijalankan adalah dalam bentuk kempen dan ronda pencegahan jenayah, perjumpaan bersama agensi dan komuniti, program berbentuk kemasyarakatan dan kebajikan serta berkolaborasi antara agensi bersama-sama membanteras jenayah. Berikut adalah antara program yang dijalankan oleh IPD Pasir Puteh:

¹⁸ <https://www.wildlife.gov.my/index.php/pengumuman/544-inisiatif-mengenai-harta-dan-bantuan-kehilangan-tanaman>

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		- Operasi Bersepadu Pencegahan Jenayah Dan Jenayah Narkotik Operasi Bersepadu Pencegahan Jenayah dan Jenayah Narkotik ini mensasarkan aktiviti jenayah, pengedaran dan penyalahgunaan dadah di sekitar kawasan Pasir Puteh. Misalnya pada 29 – 30 April 2025, IPD Pasir Puteh telah melaksanakan satu Operasi Bersepadu Pencegahan Jenayah dan Jenayah Narkotik Bil. 5/2025.¹⁹ - Program Community Engagement (PCE) Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) Pasir Puteh, Kelantan, aktif melaksanakan pelbagai program <i>Community Engagement</i> untuk mengeratkan hubungan bersama masyarakat setempat. Berikut merupakan beberapa program utama yang dijalankan: - o Program Kempen Keselamatan Jalan Raya Sempena Musim Perayaan Hari Raya Aidilfitri 1446H/2025M (7 April 2025)²⁰ - o Program Kempen Pencegahan Jenayah Bersama Sahabat Amanah Ikhtiar Daerah Pasir Puteh, Kelantan (3 Mac 2025)²¹ - o Program YDH Ketua Polis Daerah Pasir Puteh Masuk Kampung dan Ramah Mesra dengan Masyarakat Peringkat IPD Pasir Puteh, Kelantan (18 April 2025)²² Semua program ini dijalankan oleh IPD Pasir Puteh bagi membantu dan menyelesaikan isu sosial yang melibatkan masyarakat di daerah Pasir Puteh seperti jenayah keganasan, penyalahgunaan dadah, <i>scammer</i> dan lain-lain. Program yang dianjurkan juga bertujuan bagi meningkatkan kesedaran dan kepercayaan rakyat kepada agensi penguatkuasaan khususnya IPD Pasir Puteh.

Nota

* Tindakan yang dinyatakan hanya sebahagian kecil sahaja daripada program-program yang dijalankan oleh agensi yang terlibat.

* Terdapat beberapa SDG yang tidak mempunyai program pelaksanaan kerana agensi yang berkaitan tidak dapat hadir dan/atau tiada penerangan yang lebih terperinci tentang tindakan yang sedang dilaksanakan

¹⁹ IRDK Kelantan. Operasi Bersepadu Pencegahan Jenayah Dan Jenayah Narkotik BIL.5 (2019). <https://www.facebook.com/groups/seplaparbersaim/posts/operasi-bersepadu-pencegahan-jenayah-dan-jenayah-narkotik-bil-52025-daerah-pasir/3974240416187811/>

²⁰ lpdpasirputehklt. (2025). <https://vt.tiktok.com/ZSkkPf7Av/>

²¹ lpdpasirputehklt. (2025). <https://vt.tiktok.com/ZSkk5J9tN/>

²² lpdpasirputehklt. (2025). <https://vt.tiktok.com/ZSkk5Nsa6/>

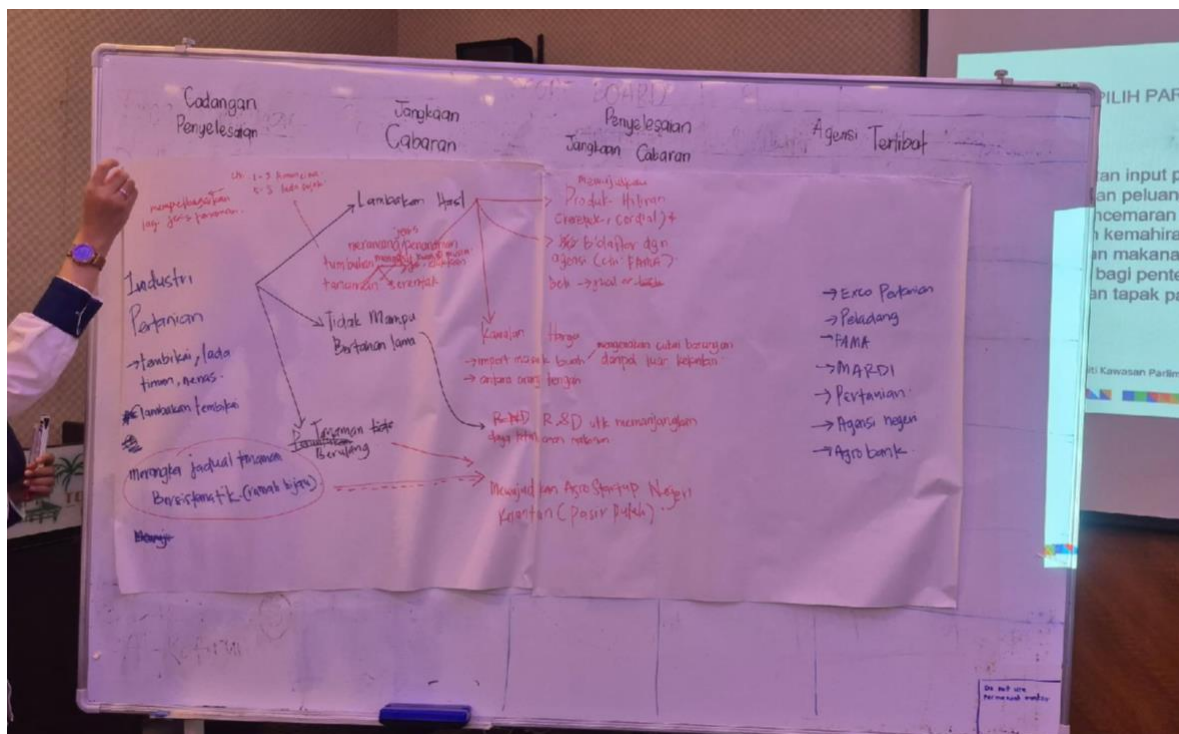
Hasil Dapatkan Kedua : Cadangan Penyelesaian Isu oleh Agensi

Beberapa isu telah dipilih untuk dibincangkan hasil daripada aktiviti pemetaan isu yang telah dijalankan. Memandangkan isu yang dibangkitkan adalah isu semasa yang sedang dalam tindakan, pihak agensi telah mencadangkan cadangan penyelesaian sedia ada serta cadangan baru yang perlu di beri perhatian. Isu yang telah dibincangkan adalah seperti berikut;

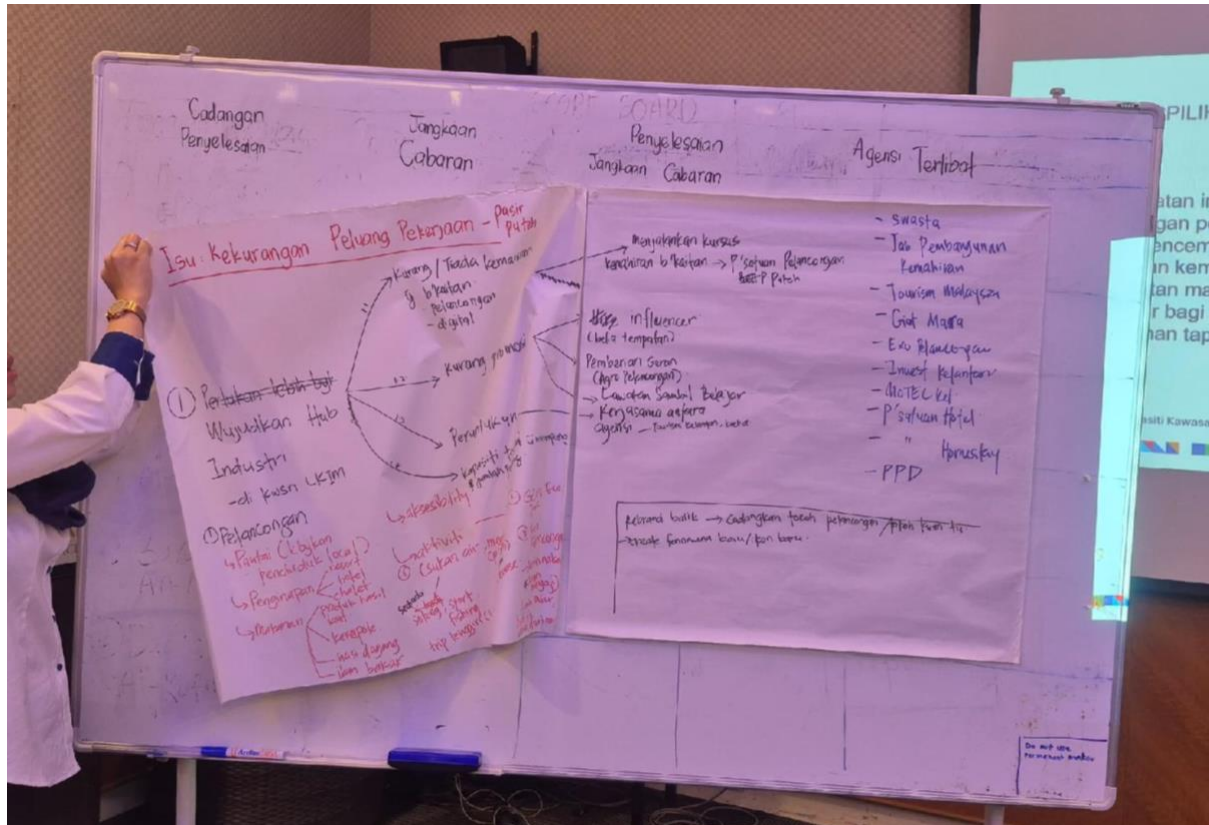
- **Sosial** – Kekurangan peluang pekerjaan

Perbincangan penyelesaian isu ini telah dijalankan berdasarkan perincian yang berikut;

- Cadangan penyelesaian
- Cabaran yang akan dihadapi
- Cadangan Penyelesaian kepada cabaran
- Agensi terlibat
- SDG berkaitan

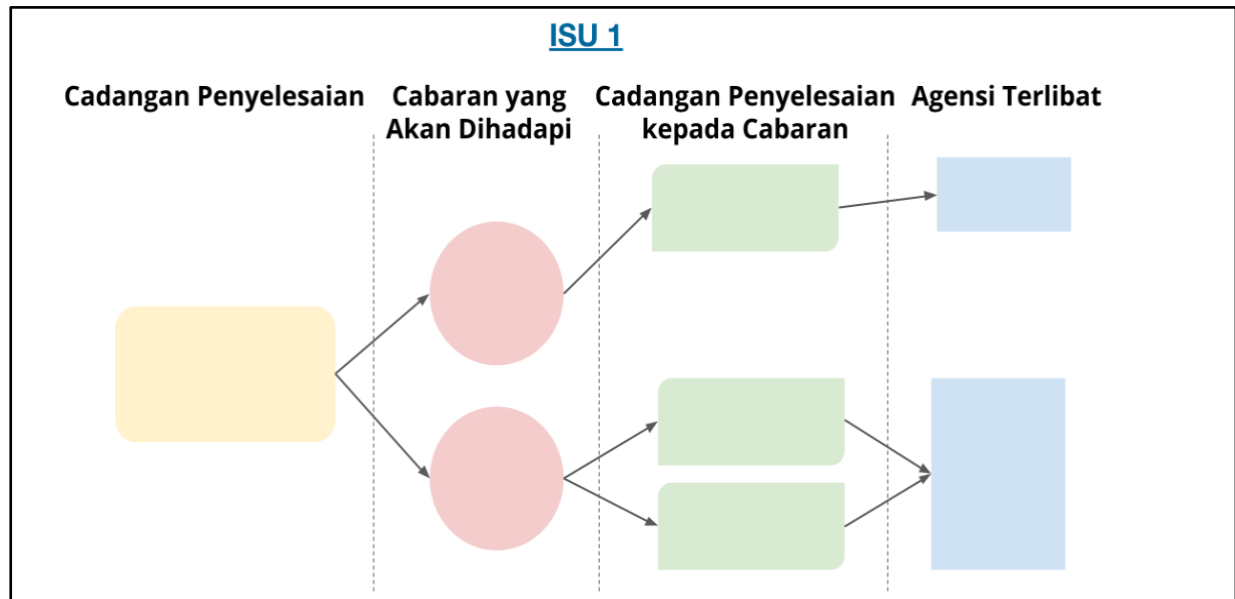

Aktiviti perbincangan dan pemetaan SDG oleh peserta bengkel secara berkumpulan.

Aktiviti perbincangan dan pemetaan SDG oleh peserta bengkel secara berkumpulan.

Perbincangan penyelesaian isi ini telah dijalankan berdasarkan kerangka dibawah:

Isu: Kekurangan Peluang Pekerjaan

Berikut merupakan solusi yang dicadangkan oleh wakil-wakil agensi kerajaan sewaktu perbincangan dijalankan. Penyelesaian yang dicadangkan ialah mewujudkan **Hub Industri** untuk **aktiviti pelancongan** dan **pertanian**. Rujuk jadual dibawah untuk penjelasan terperinci.

Pelancongan

Pasir Puteh mempunyai potensi besar untuk menjadi destinasi pelancongan yang unik di Kelantan, kerana Pasir Puteh mempunyai pelbagai tarikan sediaada yang mampu menarik pelancong untuk datang. Pembangunan industri pelancongan di sini bukan sahaja boleh meningkatkan ekonomi tempatan tetapi juga mencipta lebih banyak peluang pekerjaan untuk penduduk.

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
CADANGAN: MEWUJUDKAN HUB PERINDUSTRIAN (PELANCONGAN) Fokus perbincangan adalah meliputi aspek: a. Ketersediaan Penginapan b. Makanan Tradisi c. Aktiviti Menarik d. Alam Semulajadi		
Kekurangan Kemahiran Asas Antara kemahiran asas yang perlu ada pada penduduk setempat berkait dengan pelancongan adalah: • Kemahiran digital (bagi mempromosikan aktiviti terutamanya di media sosial).	Menjalankan program latihan kemahiran pelancongan kepada penduduk yang akan terlibat dengan penyediaan perkhidmatan pelancongan. Pihak berkuasa tempatan boleh bekerjasama dengan Kementerian Pelancongan dan Institusi Latihan seperti Institut Latihan Perindustrian (ILP) dan Kolej	• Jabatan Pembangunan Kemahiran • Tourism Malaysia • Giat MARA • EXCO Pelancongan Negeri • Invest Kelantan

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
- Komunikasi (Penyedia perkhidmatan haruslah menguasai bahasa terutamanya Bahasa Inggeris dan Bahasa Mandarin untuk berkomunikasi dengan pelancong asing) - Hospitaliti dan pengurusan pelancongan - Pengetahuan tentang produk pelancongan tempatan Seandainya penduduk yang menyediakan perkhidmatan pelancongan ini tidak melengkapkan diri mereka dengan kemahiran-kemahiran yang dinyatakan, ia boleh menjejaskan kualiti perkhidmatan, daya saing dan kepuasan pelancong.	Komuniti untuk mengadakan kursus-kursus seperti: - Bahasa asas pelancongan (memfokuskan Bahasa Inggeris) - Kursus Agensi Pelancongan & Pemandu Pelancong (<i>tour guide</i>) - Kursus Pengendali Inap Desa (<i>Homestay</i>) Seandainya penduduk dilengkapi dengan kemahiran-kemahiran yang berkaitan, Pasir Puteh dapat memberikan imej positif sebagai destinasi yang mesra dan professional.	- MOTAC Kelantan - Persatuan Hotel - Persatuan Homestay - Pejabat Pendidikan Daerah
Kekurangan Promosi yang Efektif Aktiviti promosi haruslah dijalankan dengan meluas terutamanya jika kawasan tersebut baru hendak diperkenalkan kepada orang luar. Kandungan foto atau video yang ingin dihasilkan haruslah	Bekerjasama dengan <i>influencers</i> asal Kelantan seperti Khairul Aming, Softyank, Hafiz Muhammad, Syahmi Sazli dan <i>influencers</i> lain untuk datang dan membuat <i>content</i> aktiviti menarik di Pasir Puteh. Mereka dibawa untuk merasai sendiri pengalaman pelancongan di Pasir Puteh dan berkongsi	

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
menarik dan konsisten untuk menarik minat orang untuk datang. Penduduk terutamanya di peringkat umur atas 40-an berdepan cabaran untuk mengendalikan aktiviti promosi melalui sosial media seperti Tik Tok, Instagram, Whatsapp dan Facebook. Sebaliknya, golongan belia lebih mahir menggunakan platform ini. Golongan berusia lebih mahir mengadakan promosi secara mulut ke mulut atau poster fizikal yang mungkin akan sukar untuk menarik pelancong dari luar Kelantan.	pengalaman tersebut di sosial media.	
Peruntukan yang tidak mencukupi Di peringkat pihak berkuasa, peruntukan kewangan yang tinggi diperlukan bagi memastikan perkhidmatan pelancongan yang dijalankan memberikan keselesaan kepada pengunjung. Infrastruktur asas seperti tandas awam, tempat rehat, papan tanda informasi serta	Pembangunan industri pelancongan di Pasir Puteh memerlukan kerjasama yang erat antara pelbagai agensi kerajaan, di mana setiap pihak dapat menyumbang berdasarkan bidang kepakaran masing-masing. Sebagai contoh, Jabatan Belia dan Sukan (JBS) boleh memainkan peranan penting dengan menyediakan sukarelawan untuk membantu dalam program pelancongan, aktiviti kemasyarakatan atau kerja-kerja kebajikan sewaktu pesta atau festival dijalankan. Sementara itu,	

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
penyediaan sambungan internet. Selain itu, kos yang tinggi turut diperlukan untuk aktiviti promosi dan penyelenggaraan kawasan-kawasan tarikan pelancongan. Dari segi kos individu, para penyedia perkhidmatan pelancongan seperti pemilik inap desa memerlukan peruntukan untuk menaik taraf penginapan sediaada untuk memenuhi standard pelancongan. Di samping itu, mereka harus mengeluarkan dana untuk menyertai kursus-kursus kemahiran.	Tourism Kelantan dapat memberikan sokongan promosi melalui platform rasmi, media sosial dan jaringan pelancongan bagi mempopularkan destinasi dan aktiviti menarik di Pasir Puteh. Giat MARA pula boleh menyumbang dari segi penyediaan kursus kemahiran seperti pengurusan homestay, bahasa pelancongan, dan latihan pemandu pelancong untuk meningkatkan kualiti perkhidmatan dalam kalangan usahawan tempatan. Bagi individu dan persatuan setempat, pemberian geran kewangan dapat menjadi pemangkin untuk meningkatkan kualiti perkhidmatan pelancongan. Sebagai contoh, Kementerian Pertanian dan Keterjaminan Makanan menawarkan Geran Agro Pelancongan khusus untuk membantu golongan penternak, petani, dan nelayan yang ingin mengembangkan aktiviti pelancongan berasaskan pertanian, seperti lawatan ladang, pemprosesan makanan tradisional, atau pengalaman memancing bersama komuniti. Di samping itu, program lawatan sambil belajar ke projek-projek pelancongan yang telah berjaya di	

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
	lokasi lain boleh diadakan untuk memberi pendedahan praktikal kepada penduduk Pasir Puteh. Melalui lawatan sebegini, peserta dapat mempelajari kaedah terbaik dalam pengurusan pelancongan, penjagaan alam sekitar dan cara menyediakan perkhidmatan yang memuaskan pelanggan.	

Fakta Tambahan

Perbincangan yang dijalankan bersama pihak agensi adalah berfokuskan kawasan penginapan sedia ada yang mencukupi, ketersediaan makanan tradisi serta cadangan aktiviti yang dapat dilaksanakan. Berikut merupakan huraian tambahan bagi idea-idea yang dilontarkan oleh wakil-wakil agensi yang hadir:

1. Penyediaan Penginapan yang Selesa

Pasir Puteh mempunyai pelbagai pilihan penginapan, termasuk resort tepi pantai, chalet, homestay dan hotel yang sesuai untuk pelancong domestik dan antarabangsa. Lokasinya yang berhampiran kawasan laut dan air terjun menjadikannya destinasi ideal bagi pengunjung yang ingin berehat sambil menikmati pemandangan laut dan alam semulajadi. Beberapa kawasan seperti Pantai Bisikan Bayu, Pantai Tok Bali dan Jeram Mengaji Agro Resort mempunyai potensi yang tinggi untuk dibangunkan sebagai kawasan pelancongan.

2. Makanan Tradisi Menarik

Pasir Puteh terkenal dengan makanan laut segar dan hidangan tradisi Kelantan yang sukar untuk ditemui di tempat lain dan boleh dijadikan produk pelancongan utama. Antara hidangan yang berpotensi menjadi ikon termasuk:

- Nasi Dagang & Gulai Ikan Tongkol – Sarapan wajib di Kelantan
- Laksam – dimakan dengan kuah putih pekat dan ulam ulaman
- Satar & Keropok Lekor – Makanan tradisional yang diperbuat daripada ikan laut segar
- Ikan Bakar – Ikan laut segar dari perairan Tok Bali

Nasi Dagang

Laksam

Keropok lekor

Ikan bakar

Satar

3. Aktiviti Pelancongan yang Menarik

Pasir Puteh menawarkan pelbagai aktiviti yang sesuai untuk pelancongan keluarga, aktiviti lasak dan pendidikan, seperti:

- Sukan Air & Memancing – Aktiviti memancing di Perairan Tok Bali, mencandat sotong, atau menyertai trip tenggiri.
- Sea Cruise & Kayak – Menaiki kapal cruise di sekitar Perairan Tok Bali.

- Eko-Pelancongan & Lawatan Pendidikan – *Gelam Eco Park* dan Jeram Mengaji Agro Resort berpotensi untuk dijadikan pusat pembelajaran tentang pertanian, penternakan dan penghasilan produk tenusu. Menerusi kerjasama bersama pihak Pejabat Pendidikan, Jeram Mengaji mempunyai potensi tinggi untuk dijadikan tempat lawatan sambil belajar untuk pelajar-pelajar sekolah rendah dan menengah memandangkan kawasan tersebut mempunyai banyak aktiviti sedia ada yang menarik seperti ternakan lembu susu. Para pelajar dapat mempelajari secara langsung cara untuk memerah susu dan menghasilkan produk tenusu seperti susu segar dan yogurt.

Kesimpulannya, dengan penyediaan infrastruktur penginapan yang mencukupi, makanan tradisi yang unik, aktiviti pelancongan pelbagai tema dan alam semula jadi yang memukau, Pasir Puteh berpotensi menjadi hab pelancongan di Kelantan. Kerjasama antara kerajaan tempatan, usahawan dan komuniti diperlukan untuk mempromosikan Pasir Puteh sebagai destinasi yang wajib dikunjungi. Pembangunan pakej pelancongan bersepadu, seperti pakej keluarga, pakej backpacker dan pakej pendidikan boleh menarik lebih banyak kunjungan dan merancakkan ekonomi tempatan.

Pertanian

Pasir Puteh mempunyai ciri fizikal unik iaitu keadaan tanah yang berbukit-bukit dan tanah rendah. Hampir keseluruhan kawasan Pasir Puteh merupakan kawasan landai dengan kebanyakan kawasan adalah kawasan rendah yang sesuai untuk pertanian padi. Tanaman seperti padi, kelapa, sayur-sayuran (timun, cili, terung), dan buah-buahan (tembikai dan nenas) merupakan tanaman yang sinonim dengan masyarakat di sini. Oleh itu, pembinaan Hub Perindustrian Hasil Pertanian dilihat antara pendekatan yang baik untuk mengoptimumkan hasil pertanian dalam jajahan ini.

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
CADANGAN: MEWUJUDKAN HUB PERINDUSTRIAN (PERTANIAN)		
Lambakan Hasil Pertanian Isu lambakan hasil pertanian merupakan masalah kronik yang kerap melanda petani di Kelantan dan Terengganu,	Mempelbagaikan produk hiliran berasaskan tanaman sayur-sayuran sebagai langkah jangka panjang untuk menstabilkan harga tanaman dalam pasaran tempatan. Sebagai contoh, produk tembikai	• Exco Pertanian • Lembaga Pertubuhan Peladang

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
terutamanya bagi tanaman seperti tembikai, timun, cili, dan nenas. Kejatuhan harga yang mendadak (contoh: tembikai dari RM2/kg kepada RM1.20/kg) bukan sahaja mengurangkan pendapatan petani tetapi juga menyebabkan pembaziran makanan apabila hasil tidak dapat dipasarkan.	boleh dikembangkan menjadi kordial, tembikai chips (dikeringkan menjadi makanan ringan), jem atau sos tembikai serta aiskrim. Kewujudan produk hiliran yang pelbagai ini dapat memastikan permintaan berterusan terhadap produk berasaskan tembikai ini.	(LPP) Pasir Puteh
Antara punca utama yang menyumbang kepada isu ini ialah penuaian serentak di beberapa kawasan di Kelantan dan Terengganu. Corak penanaman yang sama telah menyebabkan hasil dituai pada masa yang sama, menyebabkan bekalan berlebihan.	Para petani kecil digalakkan untuk mendaftar dalam Program Ladang Kontrak di bawah seliaan pihak Lembaga Pemasaran Pertanian Persekutuan (FAMA) dalam usaha untuk mengatasi isu lambakan produk pertanian yang berlaku di peringkat ladang.	• <i>Federal Agricultural Marketing Authority (FAMA)</i> • <i>Malaysian Agricultural Research and Development Institute (MARDI)</i> • Jabatan Pertanian Negeri Kelantan • Pejabat Tanah dan Jajahan Pasir Puteh • Universiti Malaysia Kelantan • Universiti Kebangsaan Malaysia • Agro Bank
	Usaha ini dilakukan adalah bagi menjamin harga lantai seandainya berlaku penurunan harga di bawah kos pengeluaran dan mengurangkan risiko kerugian pada pihak petani.	
	Isu lambakan tembikai di Pasir Puteh bukan hanya disebabkan oleh pengeluaran berlebihan di Kelantan, tetapi juga dipengaruhi oleh aliran masuk hasil pertanian dari negeri lain yang dijual di pasaran tempatan. Situasi ini telah menyebabkan • Bekalan melebihi permintaan • Persaingan tidak seimbang • Kerugian kepada petani tempatan	

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
	Oleh itu, cukai masuk boleh dikenakan ke atas tembikai yang dibawa masuk dari negeri lain untuk dijual di Pasir Puteh. Hal ini bertujuan untuk menyamakan harga pasaran dan mengelakkan penjual daripada menjual tanaman dari luar pada harga yang terlalu murah. Di samping itu, pihak berkuasa juga boleh menetapkan had kemasukan tembikai luar ke Pasir Puteh terutamanya pada musim puncak.	
Hasil Pertanian Tidak Mampu Bertahan Lama Sayur-sayuran dan buah - buahan tropika mempunyai jangka hayat yang pendek. Kebanyakan hasil pertanian segar seperti cili, timun, terung dan tomato hanya mampu bertahan selama 3-7 hari di suhu bilik selepas dituai. Seandainya tidak diproses atau dipasarkan dengan segera, tanaman-tanaman ini akan mula membusuk dan berkurangan nilainya, menyebabkan petani dan penjual akan mengalami kerugian. Disamping itu, industri pemprosesan memerlukan bekalan yang stabil. Akan tetapi, tanaman	Mempergiat aktiviti penyelidikan dan pembaharuan (R&D) dalam pengendalian lepas tuai (<i>post-harvest</i>), pembangunan sistem pengeringan, pengawetan, pembungkusan, pemprosesan dan pengekstrakan yang boleh memanjangkan jangka hayat hasil sayur-sayuran dan buah-buahan serta memudahkan produk untuk dipasarkan. Usaha ini dapat diperkukuhkan lagi melalui kerjasama bersama pihak universiti seperti Universiti Malaysia Kelantan (UMK) dan Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) serta agensi tempatan seperti <i>Malaysian Agricultural Research and Development Institute</i> (MARDI). Malah, pihak MARDI turut mempunyai banyak garis panduan	

CABARAN YANG MUNGKIN AKAN DIHADAPI	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN YANG AKAN DIHADAPI	AGENSI BERKAITAN
mudah rosak sukar disimpan untuk tempoh jangka masa panjang tanpa teknologi khas.	hasil penyelidikan mereka yang boleh dirujuk untuk menambah baik kaedah penanaman dan penuaian	

BAHAGIAN 4

Penutup

Penutup

Pasir Puteh memiliki potensi besar untuk dibangunkan sebagai hab ekonomi berasaskan pelancongan dan pertanian, sekaligus menangani isu kritikal seperti pengangguran belia dan penyalahgunaan dadah. Dengan aset semula jadi seperti Pantai Bisikan Bayu dan Jeram Mengaji, kekayaan budaya (wayang kulit, dikir barat), serta hasil pertanian dan makanan tempatan (keropok, ikan bekok, satar), daerah ini berupaya menjadi destinasi pelancongan yang unik di Pantai Timur.

Kejayaan projek *Sleeping Train* di Dabong membuktikan bahawa perancangan strategik dan kerjasama erat antara agensi kerajaan, komuniti dan usahawan mampu mengubah nasib suatu kawasan. Bermula dengan kampung di pedalaman yang tidak dikenali ramai, Dabong kini menjadi salah satu tarikan utama di Gua Musang bagi individu yang meminati alam semulajadi. Pasir Puteh turut berpotensi untuk dibangunkan sebagaimana Dabong. Untuk merealisasikan hasrat ini, langkah berikut perlu diutamakan:

- **Pelantikan Agensi Utama** – Agensi ini bertindak sebagai penggerak utama untuk menyelaraskan aktiviti-aktiviti pelancongan di Pasir Puteh. Dalam kes Dabong, Majlis Daerah Dabong menjadi agensi utama yang menggerakkan inisiatif *Sleeping Train* tersebut.
- **Penubuhan Persatuan Pelancongan Pasir Puteh** – Belia berperanan besar dalam menggerakkan inisiatif ini kerana mereka mempunyai lebih banyak tenaga,
- **Kerjasama Rentas Sektor** – Melibatkan pelbagai agensi seperti Tourism Malaysia, Jabatan Pembangunan Kemahiran, AADK, syarikat swasta dan belia tempatan dalam usaha untuk meningkatkan aktiviti pelancongan ini.

Dengan komitmen semua pihak, Pasir Puteh berpotensi menjadi destinasi pelancongan tambahan di Kelantan, sekaligus mencipta lebih banyak peluang pekerjaan, memulihara warisan dan mengukuhkan ekonomi tempatan.

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan anjuran Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG merupakan satu inisiatif untuk memperkukuh penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) melalui penglibatan pemegang taruh di peringkat kawasan parlimen. Bengkel ini berasaskan pendekatan setempat yang menekankan pemahaman terhadap realiti, keperluan, cabaran dan potensi komuniti sebagai asas kepada pembangunan penyelesaian yang lebih responsif dan mampan.

Sepanjang tahun 2025, bengkel ini telah melibatkan 32 kawasan Parlimen, dengan 4 kawasan digabungkan berdasarkan pertimbangan pentadbiran di bawah pihak berkuasa tempatan yang sama. Hasilnya, sebanyak 28 siri bengkel telah dilaksanakan, menghimpunkan ahli-ahli parlimen, agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, komuniti dan pelbagai pemegang taruh dalam usaha mengenal pasti isu, memahami cabaran serta meneroka penyelesaian yang bersesuaian dengan konteks setempat. Bengkel ini telah menyediakan ruang dialog dan pembelajaran bersama bagi mengenalpasti isu pembangunan setempat, memahami cabaran semasa, meneliti intervensi sedia ada serta meneroka cadangan penyelesaian dan peluang kerjasama.

Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini menghimpunkan dapatan utama daripada proses tersebut dan disusun mengikut zon bagi mengenalpasti isu, cabaran dan tema yang merentasi kawasan parlimen, di samping mengekalkan keunikan konteks setiap lokaliti. Dapatan yang dikemukakan mencerminkan pengalaman dan perspektif pemegang taruh di lapangan serta memberikan gambaran tentang keutamaan pembangunan yang dikenal pasti di peringkat setempat.

Selain menjadi terbitan rujukan pelaksanaan program, *laporan* ini berfungsi sebagai sumber pengetahuan dan bukti setempat yang dapat menyokong perbincangan berkaitan perancangan, penyelarasan antara agensi, pembangunan intervensi dan tindakan susulan. Ia turut mengetengahkan kepentingan pendekatan merentas sektor dalam menangani isu pembangunan yang saling berkait serta keperluan untuk memperkukuh hubungan antara pemegang taruh, dan membuka ruang kepada tindakan yang lebih berasaskan bukti.

MATLAMAT PEMBANGUNAN MAMPAN

Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari (PPM-023-14-07012020)

A-1-10, Block A, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih 8/1, Seksyen 8, Petaling Jaya, 46050, Selangor

secretariat@appgm-sdg.com

<https://www.facebook.com/APPGMSDGMY>

